

Голас Радзімы

№ 40 (1818)
6 кастрычніка 1983 г.

ГАЗЕТА БЕЛАРУСКАГА ТАВАРЫСТВА ПА КУЛЬТУРНЫХ СУВЯЗЯХ З СУАЙЧЫННІКАМІ ЗА РУБЯЖОМ
(БЕЛАРУСКАЕ ТАВАРЫСТВА «РАДЗІМА»)

Выдаецца з 1955 г.
Цана 4 кап.

І. Вялікае свята прайшло нядаўна ў раённым цэнтры Міёры, што на Віцебшчыне. Горад урачыста адзначыў сваё 350-годдзе. Віншуючы горад, мы перш за ўсё віншум людзей, якія сваёй працай здабываюць яму славу. Міёры — цэнтр сельскагаспадарчага раёна, і самымі ганаровымі гасцямі свята былі хлебаробы. Святочным караваем сустрэлі міёрцы тых, кім па правуганарыцца раён. Кавалер ордэна «Знак Пашаны» Вячаслаў Асетнік быў самым першым старшынёй калгаса ў раёне. Сёння ён на заслужаным адпачынку. А старэйшы механізатар, кавалер ордэнаў Працоўнага Чырвонага Сцяга і «Знак Пашаны» Яўген Жураўскі і сёння дабіваецца вялікіх поспехаў на хлебнай ніве.

НА ЗДЫМКУ: Вячаслаў АСЕТНІК і Яўген ЖУРАЎСКІ на ўрачыстасцях у Міёрах. [Рэпартаж аб святкаванні 350-годдзя Міёр чытайце на 3-й і 8-й стар.]

ПАДЗЕІ · ЛЮДЗІ · ФАКТЫ

АКЦЫІ ГРАМАДСКАСЦІ

СПЫНІМ ЯДЗЕРНУЮ
ПАГРОЗУ!

1 кастрычніка ў Маскве адбылася 800-тысячная антываенная маніфестацыя.

Рэзкае абвастрэнне міжнароднай абстаноўкі ў Еўропе і ў сведе выклікала глыбокую трывогу ў савецкіх людзей. Тысячы працоўных сталіцы нашай Радзімы, аб'яднаны адзіным імкненнем — адстаяць мір на планеце, прадухіліць пагрозу ядзернай вайны, звярнуліся ў партыйныя і савецкія арганізацыі, у камітэты абароны міру, Савецкі камітэт за еўрапейскую бяспеку і супрацоўніцтва з прапагандай аб правадзенні масавай антываеннай маніфестацыі.

У выступленнях савецкіх людзей — грамадскіх дзеячаў, рабочых, студэнтаў — прагучала рашучае папярэджанне вар'ятам з Вашынгтона: «Спыніцеся, пакуль не позна! Яшчэ ёсць час змяніць небяспечны ход падзей, стаць на шлях сапраўднага раззбраення».

Удзельнікі антываеннай маніфестацыі аднадушна прынялі заяву «Адвядзём ядзерную пагрозу ад Еўропы!». У ёй выказаны рашучы пратэст супраць планаў ЗША і НАТО размясціць у Еўропе новыя ядзерныя ракеты. У дакуменце гарача падтрыман курс КПСС і Савецкай дзяржавы, накіраваны на спыненне гонкі ўзбраенняў і раззбраенне.

КАНГРЭСЫ

БІЯСФЕРА:
У ПОШУКАХ РАЎНАВАГІ

Што трэба зрабіць для гарманічнага развіцця ўзаемаадносін чалавека з прыродай ва ўмовах навукова-тэхнічнага прагрэсу? Як сумеснымі намаганнямі вырашыць найбольш актуальныя праблемы біясферных запаведнікаў? Як лепш скаардынаваць намаганні вучоных і спецыялістаў-практыкаў? Гэтыя пытанні абмеркавалі удзельнікі Першага міжнароднага кангрэса па біясферных запаведніках, які нядаўна праходзіў у Мінску. Прадстаўнікі 46 краін з усіх кантынентаў, якія прынялі ўдзел у яго рабоце, разгледзелі таксама першыя вынікі сумесных даследаванняў, намерцілі шляхі далейшага комплекснага вывучэння біясферы.

У першы дзень работы кангрэса яго дэлегаты прынялі ўдзел ва ўрачыстым адкрыцці выстаўкі «Біясферныя запаведнікі-83», якая прымеркавана да гэтага міжнароднага форуму.

Адзін з дзён работы кангрэса быў прысвечаны нашай рэспубліцы. Выступішыя з дакладамі беларускія вучоныя адзначалі, што толькі ў рэалізацыі праграмы ЮНЕСКО «Чалавек і біясфера» удзельнічаюць 42 навуковыя ўстановы і ВНУ Беларусі, якія распрацоўваюць каля ста найбольш актуальных тэм.

Праграма кангрэса прадугледжвала таксама азнаямленне з работай і правадзенне навуковых даследаванняў у Бярэзінскім

дзяржаўным біясферным запаведніку — адным з 7 арганізаваных у нашай краіне. Госці наведалі вядучыя навуковыя ўстановы Мінска, сустрэліся са сваімі калегамі з АН БССР і Белдзяржуніверсітэта імя У. І. Леніна.

НА ЗДЫМКУ: удзельнікі кангрэса ў час наведання Акадэміі навук БССР.

ВЕКАПОМНЫЯ ДАТЫ

НА ЗЯМЛІ ХОЦІМШЧЫНЫ

Сорак гадоў назад, у вераснёўскія дні 1943 года, пачалося вызваленне Беларусі ад нямецка-фашысцкіх захопнікаў. Вечарам 24 верасня краіна пачула па маскоўскаму радыё паведамленне Савінфармбюро: «Войскі правага крыла Бранскага фронту дваццаць чацвёртага верасня прарвалі абарону праціўніка на рацэ Іпудзь і ў дзесяць гадзін па маскоўскаму часу перасеклі граніцу Савецкай Беларусі».

26 верасня часці 50-й арміі вызвалілі першы беларускі горад — Хоцімск. У той жа дзень у горадзе пачаў працаваць Цэнтральны Камітэт Кампартыі Беларусі і ўрад рэспублікі.

Знамянальнай даце — 40-годдзю вызвалення Хоцімска ад нямецка-фашысцкіх захопнікаў — было прысвечана грандыёзнае свята, якое нядаўна адбылося ў райцэнтры.

ЗА РАЗВІЦЦЁ ДРУЖБЫ

УРУЧАНЫ
ГАНАРОВЫЯ ЗНАКІ

У Беларускім таварыстве дружбы і культурнай сувязі з зарубежнымі краінамі адбылося ўручэнне ганаровых знакаў Таварыства германа-савецкай дружбы прадстаўнікам грамадскасці, майстрам культуры, актывістам Савецкага таварыства дружбы з ГДР, узнагароджаным за актыўную дзейнасць па кіраванні і развіццю дружбы паміж народамі Савецкага Саюза і Германскай Дэмакратычнай Рэспублікі.

Залатых і сярэбраных ганаровых знакаў удастоены старшыня праўлення пярвічнай арганізацыі Савецкага таварыства дружбы з ГДР, старшыня калгаса «Рассвет» Любанскага раёна В. Арціменя, прадзільшыца Мінскага камвольнага камбіната М. Аўтух, малодшы навуковы супрацоўнік Беларускага навукова-даследчага інстытута земляробства М. Лукашэвіч, газаваршчык Мінскага завода халадзільнікаў М. Зуй і іншыя.

На сустрэчы выступіў генеральны консул ГДР у Мінску П. Якабс.

ВЫПУШЧАНА ААН

ПРЫСВЕЧАНА БЕЛАРУСІ

Флаг Беларускай ССР адлюстраваны на марцы, выпушчанай у абарот паштовай службай ААН.

Вось ужо чацвёрты год у верасні выходзіць серыя з 16 паштовых марак з адлюстраваннем флагаў дзяржаў-членаў ААН.

У камюніке дырэкцыі паштовай службы ААН у сувязі з выходам новых марак «флагавай серыі» адзначаецца, што Беларускай ССР была сярод заснавальнікаў Арганізацыі Аб'яднаных Нацый.

Як вядома, БССР адыгрывае значную ролю ў жыцці ААН. Яна з'яўляецца адным з членаў камісіі ААН па правах чалавека і шэрагу іншых органаў.

Дэлегацыя БССР удзельнічала сёлета, напрыклад, у двух буйных форумах — II Сусветнай канферэнцыі па барацьбе супраць расізму і расавай дыскрымінацыі і міжнароднай канферэнцыі па пытанню аб Палесціне, якія праходзілі ў Жэневе. Пастаянны прадстаўнік БССР пры ААН выступіў на пасяджэнні другой канферэнцыі па разгляду дзеяння дагавора аб забароне размяшчэння на дне мораў і акіянаў і ў іх нетрах ядзернай зброі і іншых відаў зброі масавага знішчэння.

Саўгас імя Смалачкова Быхаўскага раёна — адзіная гаспадарка ў Магілёўскай вобласці, якая вырошчвае і прадае шчаў. А культура гэта не толькі карыстаецца вялікім попытам у пакупнікоў, але і вельмі рэнтабельная. Плошчы пад яе ў саўгасе пастаянна пашыраюцца. Сёлета шчаўем засеюць 9 гектараў. Высяваюць яго спецыяльнай сеялкай, спраектаванай і вырабленай рацыяналізатарамі гаспадаркі.

НА ЗДЫМКУ: на сцябе шчаў.

7 КАСТРЫЧНІКА — ДЗЕНЬ КАНСТЫТУЦЫІ СССР

ШТО ЗА СЛОВАМ

Як хутка бяжыць час! Здавалася б, зусім нядаўна мы ўсе народна абмяркоўвалі праект нашай новай Канстытуцыі, а гэтымі днямі адзначаем ужо шостую гадавіну яе дзеяння.

Сэнс слова «дэмакратыя» ўсе слоўнікі тлумачаць аднолькава — роўнасць у кіраванні грамадскімі справамі. Пры капіталізме гэтая роўнасць у лепшым выпадку фармальна, таму што рознае становішча чалавека ў грамадстве (галоўны крытэрыі там — багацце, грошы) прадвызначае і розную вагу кожнага ў кіраванні. Адным словам, хто плаціць, той і заказвае музыку. Добра сказаў пра гэта знаўца буржуазнай дэмакратыі Фэдар Дастаўскі: «Што такое Liberty? Свабода. — Якая свабода? — Аднолькавая свабода ўсім рабіць усё, што хочаш у межах закона. Калі можна рабіць усё што хочаш? Калі маеш мільён. Ці дае свабода кожнаму ў мільён? Не. Што такое чалавек без мільёна? Чалавек без мільёна не той, які робіць усё што хоча, а той, з якім робяць усё што хочуць».

Але ж і ў вас свабода не дае кожнаму па мільёну, — заўважыць чытач і... памыліцца. Бо савецкі чалавек валодае не адным і не двума мільёнамі. І нават не дзесяцю. Ён валодае ўсім нацыянальным багаццем краіны, якое ацэньваецца больш чым у два трыльёны рублёў, яе зямлёй, нетрамі і лясамі. Такім багатым яго робіць грамадскі характар сродкаў вытворчасці. Ён валодае ўсім, незалежна ад таго, хто ён — рабочы ці дырэктар...

Быць гаспадаром — значыць і мець магчымасць прымаць рашэнні. У СССР усе пытанні сацыяльна-эканамічнага развіцця вырашаюцца калегіяльна: дзяржавай і грамадскімі арганізацыямі працоўных. Сама дзяржава, зрэшты, — гэта той жа працоўны народ. У Саветах, органах дзяржаўнай улады, ёсць дэпутаты — рабочыя, дэпутаты — калгаснікі, дэпутаты — вучоныя, дэпутаты — студэнты. Але няма прафесійных палітыкаў, якія абаранялі інтарэсы капіталіста, бо няма самога капіталіста.

Многае, вельмі многае ад рознівае нас ад людзей, якія жывуць у краінах, дзе пануе капітал. Нават у некаторыя словы мы ўкладваем розны сэнс. І справа тут не ў псіхалагічных нюансах. Справа ў розных сацыяльных сістэмах.

Сацыёлагі ў ЗША і ў СССР задавалі розным людзям адно і тое ж пытанне: «Што самае галоўнае ў вашых адносінах да працы?» Большасць амерыканцаў адказала так: «Па-першае, каб яна была, інакш кажучы, каб я не быў беспрацоўным, а па-другое, каб за сваю працу я атрымліваў як мага больш долараў». Паколькі беспрацоўя ў Савецкім Саюзе няма, дык «па-першае» нашых рабочых было не такім, як у амерыканцаў: праца павінна быць цікавай, прыносіць ці мага больш задавальнення, хаця і зарплата, зразумела, адыгрывае не апошняе ролю.

Права на працу ў нашай Канстытуцыі арганічна звязана з правам свабоднага выбару прафесіі. Праўда, на Захадзе той-сёй называе гэта пустой дэкларацыяй, прыводзячы старыя, як свет, аргументы: маўляў, толькі сын банкіра можа быць банкірам, сыну фермера наканавана быць фермерам. У нас жа, калі дачка грузчыка становіцца ўрачом, а сын сялянкі — фізікам-атамшчыкам, мы не бачым у гэтым нічога незвычайнага. Гэта не выключэнне, не рэдкасць, а звычайная, нармальна з'ява. Можна было б назваць сотні, тысячы імёнаў вядомых усяму свету савецкіх палітычных дзеячаў, вучоных, артыстаў, пісьменнікаў, якія пачыналі свой жыццё-

вы шлях на заводзе ці ў калгасе.

Уся наша сістэма агульнай і спецыяльнай адукацыі пабудавана так, што ў ёй няма нейкіх тупіковых ці прывіляваных навучальных устаноў. Шлях ад школы да універсітэта адкрыты для кожнага грамадзяніна краіны. Бяссплатнасць усіх відаў адукацыі гарантована.

Безумоўна, не кожны, хто жадае, можа стаць, скажам, акцёрам ці касманаўтам. Гэта натуральна. Бо тут — прызванне, талент. Галоўнае — кожнаму даюцца роўныя магчымасці выбару прафесіі і працы...

Не пустая дэкларацыя і іншыя правы і свабоды, абвешчаныя нашай Канстытуцыяй. Савецкі чалавек упэўнены, што, калі раптам захварэе, гэта не адаб'ецца на матэрыяльным дастатку сям'і. Лячыць яго будзе бясплатна, якіх бы расходаў гэта ад дзяржавы ні запатрабавала. Ні знаходжанне ў бальніцы, ні кансультацыі ў буйнейшых спецыялістаў не будуць каштаваць яму ні капейкі. У час хваробы яго не звольняць з працы (гэта забаронена законам), і ён будзе атрымліваць грашовую дапамогу па часовай страце працаздольнасці (прычым на гэту дапамогу сам ён не робіць ніякіх папярэдніх узносаў).

Права на жыллё таксама канстытуцыйна гарантована кожнаму савецкаму чалавеку. Хаця яно, жыллё, і належыць дзяржаве, нездарма мы называем яго сваім домам. Таму што ніхто, акрамя нас, не мае права пераступіць яго парог. Закон ахоўвае нас і ад аматараў чужых сакрэтаў, якія хацелі б зазірнуць у замочную шчыліну ці падслухаць нашы тэлефонныя размовы.

Відавочныя і бясспрэчныя дасягненні савецкай дэмакратыі і ў вырашэнні праблем раўнапраўя нацый і рас. Дзесяткі народаў сёння дружна жывуць і працуюць у нашай краіне. Канстытуцыя СССР забараняе якое б там ні было прамое ці ўскоснае абмежаванне правоў, устанавленне прамых ці ўскосных пераваг грамадзян па расавых і нацыянальных прыкметах, гэтак жа, як і ўсякую прапаганду расавай і нацыянальнай выключнасці.

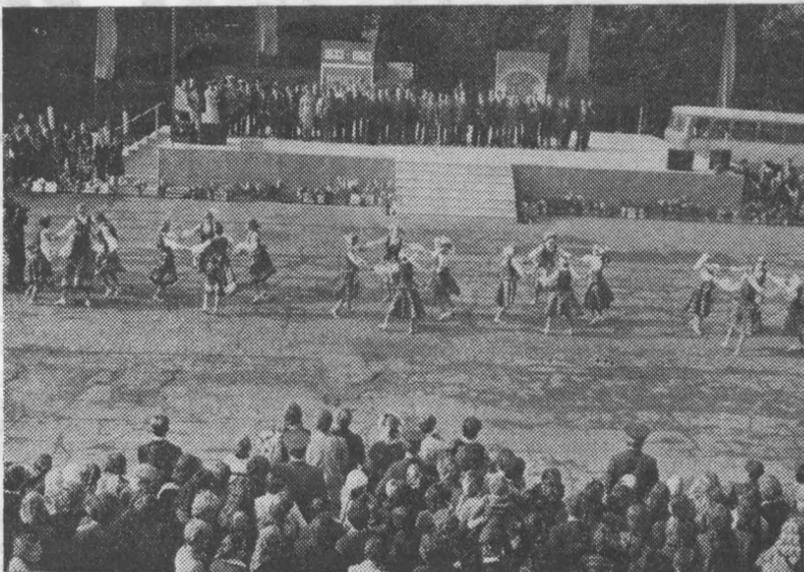
Хаця ўжо прайшло шэсць гадоў з дня прыняцця Канстытуцыі СССР, але мы па-ранейшаму называем яе новай. Таму, што яна паклала пачатак новаму этапу ў развіцці савецкай сацыялістычнай дэмакратыі. Яе асноўныя прынцыпы ў Канстытуцыі 1977 года атрымалі сваё далейшае развіццё, істотна ўзбагаціліся па свайму зместу. І гэта заканамерна, бо за гады Савецкай улады ў краіне былі створаны ўсе ўмовы — і эканамічныя, і сацыяльныя, і ідэалагічныя для пад'ёму дэмакратыі грамадскага жыцця. Неабходнасць працягу работы ў гэтым кірунку была падкрэслена і на чарговым Пленуме ЦК КПСС, які адбыўся ў чэрвені сёлета года. У сваёй прамоўе на ім Генеральны сакратар ЦК КПСС, Старшыня Прэзідыума Вярхоўнага Савета СССР Ю. У. Андропав сказаў, у прыватнасці, што «партыя зыходзіць з таго, што наступныя гады ў дзесяцігоддзі прынясуць з сабой змены... У палітычнай і ідэалагічнай надбудове, у духоўным жыцці грамадства». У гэтай сувязі асабліва ўвага была звернута на далейшае развіццё палітычнай сістэмы, удасканалванне савецкай дзяржаўнасці і пашырэнне сацыялістычнай дэмакратыі.

«Не прыдумваць абстрактна далейшыя шляхі і формы разгортвання дэмакратыі, — падкрэсліў Ю. У. Андропав, — а ісці ад жыцця. У гэтым гарантыя рэальнасці нашых праграмных устаноў».

II. МІЁРЫ СВЯТКУЮЦЬ ЮБІЛЕЙ

Атмасфера свята адчулася адразу, як толькі мы выйшлі з вагона поезда. На аўтобусе, які сустракаў пасажыраў, вялікімі яркімі літарамі было напісана «Міёрам — 350». Маляўнічымі транспарантамі і стэндамі былі ўпрыгожаны вуліцы і плошчы гэтага невялікага, але ўтульнага горада. Нават у размовах людзей усюды чуліся напамінкі аб маючым адбыцця свяце. Міёрцы доўга яго чакалі і старанна рыхтаваліся. І вось урачысты дзень надышоў. Ніколі яшчэ горад Міёры не прымаў такой колькасці гасцей.

Адсвяткаваць юбілей райцэнтра прыехалі прадстаўнічыя дэлегацыі ўсіх гаспадарак раёна, госці з суседніх раёнаў, абласнога цэнтра і сталіцы рэспублікі, — сказаў сакратар раённага камітэта Кампартыі Беларусі Генадзь Маняк. — Даўня дружба звязвае нас з працаўнікамі сельскай гаспадаркі тых раёнаў суседніх рэспублік — Літвы, Латвіі і Украіны, з якімі мы заключылі дагаворы аб сацыялістычным спарборніцтве. Мы не толькі спарборнічаем, але і памагам адзін аднаму, дзелімся перадавым вопытам, што прыносіць намалую карысць усім нам. Сябры з братніх рэспублік — жадаюць гасці на нашым свяце. Яркіе сонца яшчэ толькі ўзыходзіла над Міёрскім возерам, а набярэжная і прылеглая да яе цэнтральная плошча ўжо былі запоўненыя тысячамі людзей. Іх увагу прыцягнулі выстаўкі хлебных караваў, кветак, сельскагаспадарчай прадукцыі раёна. Колькі дзіўных

рэчаў можна было тут убачыць. Небывалых памераў бульба, буракі, морква, яблыкі велічынёй з невялікі кавун, а кожны каравай — сапраўдны твор мастацтва. Яркія ракеты салюта, што ўзвіліся над плошчай імя У. І. Леніна, абвясцілі аб урачыстым адкрыцці свята. Многа добрых слоў было сказана працаўнікам раёна ў час мітыngu, міёрцам перадалі свае падарункі, віншаванні і найлепшыя пажаданні госці з братніх саюзных рэспублік. У яркім, маляўнічым тэатралізаваным прадстаўленні перад прысутнымі паўстала гісторыя міёрскага краю, у святочных калонах прайшлі прадстаўнікі прадпрыемстваў горада.

Ва ўсе часы ў нашым народзе свята захоўваецца памяць пра тых, каму мы абавязаны сваім сённяшнім днём, мірным і шчаслівым жыццём. І ў гэты святочны дзень тысячы міёрцаў і гасцей прыйшлі на плошчу Паўшых барацьбітоў на мітынг-рэквіем «Памяць сэрца». Ва ўрачыстым маўчанні застылае строй салдат, схіляюцца сцягі, раздаюцца залпы салюта, упершыню запальваецца на пло-

шчы Вечны агонь у гонар 233 савецкіх воінаў і партызан, якія аддалі свае жыцці за вызваленне горада ад нямецка-фашысцкіх захопнікаў.

Міёры — цэнтр буйнога сельскагаспадарчага раёна. А юбілей горада супаў з заканчэннем жніва. Ёсць чым ганарыцца працаўнікам сельскай гаспадаркі раёна.

«...Сяляне маёнтка Міёры мелі заробак на продажы рыбы, вырабе смалы і на лясных работах. Смала звычайна гналася ў простых ямах, і з кубічнай сажані добрых смалістых карчоў смалакуры атрымлівалі па 10 і больш вёдраў прадукцыі...» — згадваецца ў кнізе М. Улашчыка «Прадпасылкі сялянскай рэформы 1861 г. у Літве і Заходняй Беларусі». Сельскагаспадарчай прадукцыі ў той час, ледзь хапала на ўласныя патрэбы. Вялікія змяненні адбыліся тут за кароткі пасляваенны перыяд. Раён стаў буйным вытворцам сельскагаспадарчай прадукцыі. У мінулым годзе агульны аб'ём даходаў ад сельскагаспадарчай вытворчасці склаў у грашовым выражэнні 24,5 мільёна

рублёў. Пспехі раёна пастаянна растуць. Будуць выкананы і планы па продажы дзяржаве мяса, малака і іншых сельскагаспадарчых прадуктаў. З вялікай павагай да тых, хто аддае свае сілы нялёгкай працы на зямлі, аднесліся і арганізатары свята. Цэнтральным мерапрыемствам святочных урачыстасцей стала ўшанаванне герояў жніва-83 «Хвала рукам, што пахнуць хлебам», якое адбылося на гарадскім стадыёне.

Вячаслаў Асетнік, які быў самым першым старшынёй калгаса ў раёне і атрымаў за сваю працу ў сельскай гаспадарцы нямала ўзнагарод, уручыў пераходны Чырвоны сцяг пераможцу сацыялістычнага спарборніцтва раёна — калгасу «Парыжская камуна». Віншавалі славетных механізатараў і жывёлаводаў.

НА ЗДЫМКАХ: фрагмент тэатралізаванага шэсця на плошчы імя У. І. Леніна; адна з гаспадынь свята ветліва сустракае гасцей хлебным караваем; урачыстае шэсце пераможцаў жніва; на плошчы Паўшых барацьбітоў запальваецца Вечны агонь.

Група савецкіх вучоных за цыкл работ па опыты ўстаноена ў 1982 годзе Дзяржаўнай прэміі СССР. У шэрагу гэтых работ значную цікавасць мае выдзяленне і даследаванне ўздзеяння абарачальнасці хвалевага фронту пры чатыроххвалевым узаемадзеянні святла ў рэчыве. Журналіст Уладзімір БІБІКАЎ пабываў у Інстытуце фізікі Акадэміі навук Беларусі, дзе ўпершыню пачата вывучэнне гэтай з'явы.

Мы ў навукова-даследнай лабараторыі інстытута. Заштораныя вокны. Тонкія зліны прамень лазера пранізвае цемру. Ён праходзіць скрозь мноства лінз, адбіваецца ад некалькіх люстэркаў. Аператар ставіць на шляху промня слайд з адбіткам розных геаметрычных фігур. Усе яны ясна відныя ў глядзельны акуляр. Затым паміж акулярна і слайдам устаўліваецца шкляная матавая пласцінка. Адлюстраванне страчвае абрысы. Раптам шчоўкае затвор, і геаметрычныя фігуры зноў становяцца выразна бачнымі. Але ж матавае шкло ніхто не прымаў!

БАЧУ ПРАЗ... НЕПРАЗРЫСТАЕ

— Усё ў строгай адпаведнасці з законам фізікі, — тлумачыць кандыдат фізіка-матэматычных навук Яўгеній Івакін. — Як вядома, лубы прадмет мы бачым толькі тады, калі ён вылучае або адбівае светлавую хвалю. Калі ж паміж гэтым прадметам і намі паставіць матавае шкло, то на выхадзе з яго промні рассяваюцца, хаатычна перамешваюцца. Адлюстраванне, як мы гаворым звычайна, расплываецца.

Як жа ўдалося ўбачыць праз матавае шкло? Тэарэтычна гэтую задачу вучоным вырашылі даўно. Аказваецца, трэба ажыццявіць так званы прынцып абарачальнасці. Яго сутнасць дапаможа ўсвядоміць кінатрук. Калі кадры, што адлюстравалі падзенне каменя ў ваду, пракруціць у адваротным парадку, то хвалі, пасля таго як камень «вынырне», будуць як бы збігацца да цэнтра і роўняцца вады адноўца.

Нешта падобнае неабходна ажыццявіць і са святлом. Строга кажучы, прамы прамень павінен адбіцца ад прадмета і вярнуцца да зыходнай кропкі дакладна тымі ж шляхамі, якімі ён першапачаткова да гэтага прадмета прыйшоў. Пры гэтым матавае шкло паводзіць сябе так: калі прамень, што ідзе праз яго ад крыніцы святла да прадмета, яго расее, то адлюстраваны — зноў збярэ ў адзін пучок.

Спробы прымяніць для рэалізацыі гэтага прынцыпа звычайнае працуючае па законах лінейнай аптыкі люстэрка закончыліся няўдачай. Аказалася, яно не ўдольна адбіць усе падаючыя на яго промні строга ў адваротным напрамку. Значыць, патрабавалася нейкае асаблівае люстэрка. Стварыць яго дазволіла нелінейная аптыка. Гэтая галіна фізікі вывучае рэчывы, якія змяняюць свае аптычныя ўласцівасці пад уздзеяннем святла.

«Сканструяваўшы» такое люстэрка, вучоным выявілі: калі на нелінейнае рэчыва з процілеглых бакоў накіраваць хвалі святла, а збоку яшчэ адну хвалю, то ў адваротным да яе напрамку пабяжыць чацвертая светлавая хваля. Яна будзе дакладнай, толькі «вывернутай» копіяй бакавога светлавога пучка і вернецца ў кропку яго вылучэння. У гэтым і заключаецца эфект абарачэння хвалевага фронту, пры чатыроххвалевым узаемадзеянні святла ў рэчыве. Такім рэчывам можа быць, у прыватнасці, раствор фарбавальніка. Дастаткова змясціць яго ў полі шкляны кубік, каб атрымаць «чароўнае» люстэрка, якое так доўга спрабавалі стварыць ва ўсім свеце.

Астатняе было, як гаворыцца, справай тэхнікі. Вучоным змясцілі чуд-люстэрка побач з прадметам. Промні святла, адбіўшыся ад прадмета, а затым ад люстэрка, праз матавую пласцінку вяртаюцца да сваёй крыніцы.

Застаецца толькі з дапамогай паўпразрыстага люстэрка адвесці частку з іх у бок назіральніка...

— ... І вы ўбачыце тое, што знаходзіцца за матавым шклом, — падводзіць вынік Яўгеній Івакін.

Лаўрэатамі Дзяржаўнай прэміі СССР 1982 года за работы ў галіне аптыкі ў Інстытуце фізікі сталі яго дырэктар акадэмік Акадэміі навук Беларусі Барыс Сцяпанавіч, член-карэспандэнт АН БССР Павел Апанасевіч, прафесар Аляксандр Рубанаў і Яўгеній Івакін. А акрамя іх група фізікаў з Масквы, Ленінграда, Кіева, Казані, якія ўнеслі буйны ўклад у распрацоўку тэорыі кіравання складанымі светлавымі палямі.

Аб практычным значэнні гэтага эфекту гаворыць акадэмік Барыс Сцяпанавіч: «Дзякуючы таму, што накіраваная светлавая хваля здольна кампенсавана рассяваючае дзеянне атмасферы, становіцца рэальным стварэнне ліній аптычнай сувязі. Напрыклад, паміж Зямлёй і штучнымі касмічнымі аб'ектамі. Адкрыццё магчымасць канструявання новых тыпаў лазераў».

ЗАЯВЛЕНИЕ

ГЕНЕРАЛЬНОГО СЕКРЕТАРЯ ЦК КПСС,

ПРЕДСЕДАТЕЛЯ ПРЕЗИДИУМА ВЕРХОВНОГО СОВЕТА СССР Ю. В. АНДРОПОВА

Советское руководство считает необходимым довести до сведения советских людей, других народов и всех тех, кто ответствен за определение политики государств, свою оценку курса, проводимого в международных делах нынешней администрацией США.

Если говорить коротко, то это — милитаристский курс, представляющий серьезную угрозу миру. Суть его — не считаясь с интересами других государств и народов, попытаться обеспечить Соединенным Штатам Америки доминирующие позиции в мире.

Именно этим целям подчинены невиданное наращивание военного потенциала США, широкомасштабные программы производства всех видов оружия — ядерного, химического, обычного. Безудержную гонку вооружений планируется ими распространить теперь и на космос.

Под всякими надуманными предложениями расширяется американское военное присутствие за тысячи километров от территории США. Создаются плацдармы для прямого вмешательства с помощью вооруженной силы в дела других государств, для использования американского оружия против любой страны, отвергающей диктат Вашингтона. В результате возросло напряжение во всех районах мира — в Европе, в Азии, в Африке, на Ближнем Востоке, в Центральной Америке.

В реализацию всех этих опасных планов Вашингтона все больше втягивают другие страны НАТО. Мало того, предпринимаются усилия возродить японский милитаризм и подключить его к военно-политической машине этого блока. Делая это, стараются заставить людей забыть уроки прошлого.

Народы судят о политике того или иного правительства прежде всего по его действиям. Поэтому, когда президент США высокопарно заявляет с трибуны ООН о приверженности делу мира, самоопределения и суверенитета народов, эти декларативные заявления никого не могут убедить.

Если у кого-то и были иллюзии насчет возможности эволюции в лучшую сторону политики теперешней американской администрации, то события последнего времени окончательно их развеяли. Ради достижения своих имперских целей она заходит так далеко, что нельзя не усомниться, существуют ли у Вашингтона вообще какие-то тормоза, чтобы не перейти черту, перед которой должен остановиться любой мыслящий человек.

Примером крайнего авантюризма в политике является и изощренная провокация, организованная спецслужбами США с использованием южнокорейского самолета. Фактическая сторона этой акции освещена нами обстоятельно и достоверно. Вина ее организаторов — как бы они ни изворачивались, какие бы фальшивые версии ни выдвигали — доказана.

Советское руководство выразило сожаление в связи с человеческими жертвами, которые явились результатом этой беспрецедентной, пре-

ступной диверсии. Они — на совести тех, кто хотел бы присвоить себе право не считаться с суверенитетом государств и неприкосновенностью их границ, кто задумал и осуществил эту провокацию, кто буквально на следующий день поспешил протолкнуть через конгресс колоссальные военные ассигнования и теперь потирает руки от удовлетворения.

Итак, «гуманизм» деятелей, которые тщатся переложить на других вину за гибель находившихся на борту самолета людей, оборачивается новыми горами оружия массового уничтожения — от ракет «МХ» до контейнеров с нервно-паралитическим газом.

В стремлении как-то обосновать свою опасную, члвконенавистническую политику они же нагромождают горы клеветы на Советский Союз, на социализм как общественный строй, причем тон задает сам президент США. Надо прямо сказать — неприглядное это зрелище, когда, задавшись целью очернить советский народ, руководители такой страны, как США, прибегают к чуждым площадной брани и фанатическим проповедям насчет морали, человечности.

Цену подобному морализированию мир хорошо знает. Во Вьетнаме мораль, как ее понимают деятели в Вашингтоне, внушали с помощью напалма и ядохимикатов, в Ливане ее вколачивают залпами корабельных орудий, в Сальвадоре эту мораль внедряют геноцидом. И этот перечень преступлений можно продолжить. Так что и о моральной стороне политики США нам есть что сказать: как вспоминная история, так и говоря о сегодняшнем дне.

Теперь в Вашингтоне вместе с моралью попирают и элементарные правила приличия, проявляя неуважение не только к государственным деятелям и государствам, но и к Организации Объединенных Наций. Напрашивается вообще вопрос, может ли международная организация, призванная поддерживать мир и безопасность, находиться в стране, где насаждается разнузданный милитаристский психоз и наносятся оскорбления доброму имени этой организации?

Под прикрытием антикоммунизма претенденты на роль вершителей судеб мира стараются насаждать угодные им порядки повсюду, где они не получают отпора.

Концепции, которыми пытаются обосновать такой образ действий, сами по себе не заслуживали бы внимания, если бы не тот факт, что они проповедуются руководителями крупной державы и не просто проповедуются на словах, а осуществляются на практике.

Перенос идеологических противоречий в сферу межгосударственных отношений никогда не приносил ничего хорошего тому, кто во внешних делах прибегал к этому. Сейчас же, в ядерный век это просто абсурдно и недопустимо. Превращение противоборства идей в военное противоборство обошлось бы слишком дорого для всего человечества.

Но те, кто ослеплен антикоммунизмом, по-видимому, не в состоянии задуматься

над этим. Начав с пугала «советской военной угрозы», дошли сейчас до объявления «крестового похода» против социализма как общественной системы. Людям стараются внушить мысль, что социализму вообще нет места в мире. Правда, не договаривают, что речь идет о мире, каким его желал бы видеть Вашингтон.

Но желания и возможности — далеко не одно и то же. Повернуть ход истории вспять не дано никому. СССР, другие социалистические страны будут жить и развиваться по своим законам — законам самого передового социального строя.

За шесть с половиной десятилетий своего существования Советское государство успешно прошло через многие испытания, в том числе — суровые. Те, кто покушался на целостность нашего государства, на его независимость, на наш строй, оказались на свалке истории. Пора бы понять всем, к кому это относится, что безопасность нашей страны, безопасность наших друзей и союзников мы сумеем обеспечить при любых условиях.

Советские люди могут быть уверены — обороноспособность нашей страны находится на таком уровне, что никому не советовали бы устраивать пробу сил.

Со своей стороны мы такой пробы сил не ищем. Нам чужда сама мысль об этом. Благополучие нашего народа, безопасность Советского государства мы не отделяем, а тем более не противопоставляем благополучию и безопасности других народов, других стран. В ядерный век нельзя смотреть на мир через цель узких эгоистических интересов. У ответственных государственных деятелей выбор один — делать все для предотвращения ядерной катастрофы. Всякая иная позиция близорука, более того — самоубийственна.

У советского руководства не возникает вопроса, какой линии следовать в международных делах и в нынешней острой обстановке. Наш курс по-прежнему нацелен на сохранение и упрочение мира, на разрядку напряженности, на обуздание гонки вооружений, на расширение и углубление сотрудничества между государствами. Такова неизменная воля Коммунистической партии Советского Союза, всего советского народа. Таковы, мы убеждены, и чаяния всех народов.

Конечно, злобные нападки на Советский Союз вызывают у нас естественное чувство негодования, но нервы у нас крепкие, а политику свою мы строим не на эмоциях. В основе ее лежит здравый смысл, реализм, глубокая ответственность за судьбы мира.

Мы исходим из того, что человечество не обречено на гибель. Гонке вооружений должен и может быть положен конец. Человечество заслуживает лучшей участи, чем жить в разорванном конфликтами мире, задыхаясь под бременем смертоносного оружия.

Выдвигая далеко идущие предложения насчет ограни-

чений и сокращений ядерных вооружений — как стратегических, так и средней дальности в Европе, — мы заботимся не только о безопасности СССР, государств социалистического содружества, но и о безопасности всех других стран.

Что же касается политики США, то ее возрастающая милитаризация проявляется и в нежелании вести сколько-нибудь серьезные переговоры, договариваться по вопросам обуздания гонки вооружений.

Вот уже два года идут советско-американские переговоры по острой проблеме — сокращению ядерных вооружений в Европе. Позиция советской стороны имеет своей целью нахождение взаимоприемлемых решений на честной, справедливой основе, решений, не ущемляющих ничьих законных интересов. В то же время за эти два года стало ясно и то, что наши партнеры по переговорам в Женеве находят там отнюдь не для достижения договоренности. Задача у них другая — тянуть время, а затем приступить к размещению в Западной Европе баллистических ракет «Першинг-2» и крылатых ракет большой дальности. Этого они особенно и не скрывают.

Они лишь прикрываются рассуждениями о некой гибкости США на переговорах в Женеве. Только что очерченная порция такой «гибкости» материализовалась. И на этот раз стал ясен заложный обман. Если оставить в стороне детали, то суть так называемого нового хода в американской позиции, рекламируемого как «превосходный», сводится к предложению договариваться по-прежнему о том, сколько сокращать советских ракет средней дальности и сколько размещать в Европе новых американских ракет в дополнение к ядерному потенциалу, который уже имеет НАТО.

Короче, нам предлагают вести разговор о том, как помочь блоку НАТО сломать к его выгоде существующий в европейской зоне баланс по ядерным средствам средней дальности. И вот этот ход, не моргнув глазом, выдают за нечто новое.

С вашингтонского мостика операция по установке в Европе этих американских ядерных ракет смотрится как предельно простая и максимально выгодная для США — выгодная за счет Европы. Европейские союзники США рассматриваются в качестве заложников. Откровенная политика, но циничная. Но вот что действительно непонятно: задумываются ли над этим те европейские политические деятели, которые, пренебрегая интересами своих народов, интересами мира, помогают осуществлению амбициозных милитаристских планов администрации США?

Здесь не должно быть места для недоговоренности. Если вопреки воле большинства населения западноевропейских стран американские ядерные ракеты появятся на европейском континенте — это будет враждебный делу мира шаг принципиального

масштаба со стороны руководителей США и действующих заодно с ними деятелей других стран НАТО.

Не видим мы у американской стороны желания по-настоящему заниматься и решением проблемы ограничения и сокращения стратегических вооружений. Сейчас в американской столице заняты другим: ставят на конвейер производство все новых систем и этих вооружений. А на подходе такие их виды, которые вообще в корне могут перевернуть представления о стратегической стабильности и о самой возможности эффективного ограничения и сокращения ядерных вооружений.

Добрую волю Советского Союза, его желание договариваться никому не следует принимать за признак слабости. На любую попытку сломать сложившийся военно-стратегический баланс Советский Союз сумеет дать надлежащий ответ, и его слово с делом не разоидется.

Но мы принципиальные противники соревнования в производстве и накоплении оружия массового уничтожения. Это не наш путь. Он не может привести к решению ни одной проблемы, которые стоят перед человечеством: экономического развития государств, сохранения окружающей среды, создания простого элементарных условий жизни людей, их питания, здоровья, образования.

Высвобождение материальных ресурсов, бессмысленно растрачиваемых на гонку вооружений, раскрытие неисчерпаемых творческих возможностей человека — вот что может объединить людей, вот что должно определять политику государств на рубеже XX и XXI веков. Чтобы все это осуществилось, требуется остановить силы милитаризма, совместными усилиями удержать мир от сползания в пропасть.

Все народы, каждый житель нашей планеты должны осознать грозящую опасность. Осознать, чтобы объединить свои усилия в борьбе за собственное существование.

Человечество не потеряло и не может потерять разума. Это со всей силой проявляется и в широте размаха антиракетного, антивоенного движения, развернувшегося на европейском и на других континентах, — движения, в котором участвуют люди разной социальной, политической, религиозной принадлежности.

Все, кто поднимает сегодня свой голос против безумной гонки вооружений, в защиту мира, могут быть уверены, что на достижение именно этих целей направлена политика Советского Союза, других социалистических стран СССР желает жить в мире со всеми странами, в том числе с США. Он не вынашивает агрессивных планов, никому не навязывает гонку вооружений, никому не навязывает своих социальных порядков.

Наши помыслы и устремления воплощаются в конкретных предложениях, направленных на то, чтобы добиться решающего поворота к лучшему в международной обстановке. Советский Союз будет и впредь делать все возможное, чтобы отстоять мир на земле.

Вывіданні «Голасу Радзімы»

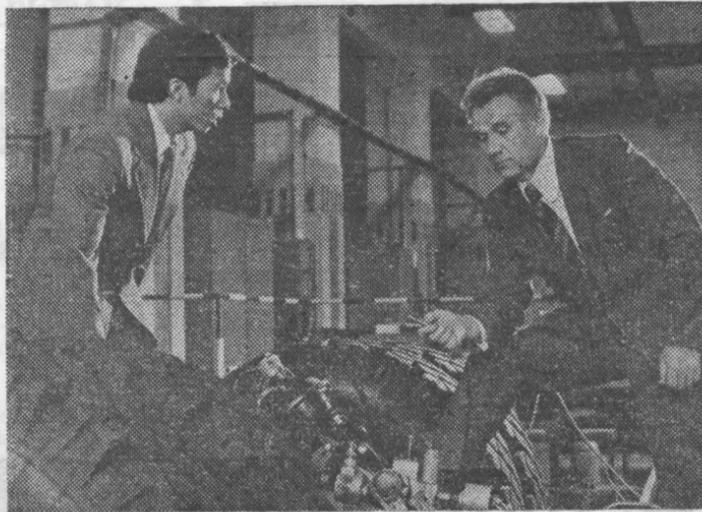
НА ЗЯМЛІ
БАЦЬКОЎ

— Цяпер у Брэсце з кожным годам болей дбаюць аб прыгажосці, — дзельца думкамі А. Грыцук. — Дамы абліцаваны паліванай пліткай, аздоблены арнамантам. Раскоша! Людзі апранаюцца багата, асабліва жанчыны. У магазіне, дзе прадаюцца тканіны, мы назіралі, як жанчыны робяць пакупкі. Колькі рознай матэрыі перабраўруць, пакуль знойдуць патрэбную. Ёсць, значыць, з чаго выбіраць!

Любоў да Радзімы, сцвярджае наш зямляк з Францыі І. Юхаў, гэта нешта святое, што перадаецца з пакалення ў пакаленне. Адчуваюць сябе звязанымі нябачнымі ніякімі зямлёй продкаў дзеці і ўнукі эмігрантаў. Больш як дваццаць гадоў штолета прыязджаюць у Беларусь хлопчыкі і дзяўчынкі з розных краін свету. Мы запрашаем дзяцей, каб яны адпачылі, падыхалі водарам нашых лясоў і палёў, знойшлі на беларускай зямлі шчырых і верных сяброў. Яны з вялікай цікавасцю ездзяць на экскурсіі, знамяцца з музеямі, прадпрыемствамі, помнікамі, многія праз месяц з радасцю заўважаюць, што іх руская мова значна ўдасканалілася, і нават пісьмы дадому пішуць па-руску. Пакідаючы Савецкі Саюз, дзеці ганарца, што нейкай часцінкай сваёй істоты і яны маюць дачыненне, належача да гэтай цудоўнай краіны.

Адзін з лепшых у зборніку ўсхвалявана-прачулы нарыс «Запавет маці». Яго герой Пётр Лагуноў нарадзіўся за мяжой і доўгія гады жыў у Аўстраліі. Выконваючы перадсмяротны наказ маці, ён прыехаў у Беларусь, дзе з надзвычайнай выразнасцю зразумеў сваю непарыўную павяз з гэтай зямлёй. «Я той думкі, — гаворыць Пётр Лагуноў, — што, хто не любіць маці, той не любіць Радзіму. Я любіў сваю маці, а праз яе палюбіў і Радзіму. Я мусіў выканаць апошняе пажаданне маці. Гэта быў не толькі абавязак перад ёю, але і мой абавязак перад самім сабой, перад маімі дзецьмі».

Д. БАБАК.

В'етнамскія грамадзяне — аспіранты Беларускага політэхнічнага інстытута пасля абароны кандыдацкіх дысертацый будуць працаваць у сябе на радзіме ў Ханойскім політэхнічным інстытуце. Нгуен Ба Бак і Нгуен Ныок займаюцца на кафедры аўтамабіляў, Хоанг Куок До — на кафедры трактароў, Нгуен Ван Х'ен вывучае ліцейную вытворчасць.

НА ЗДЫМКУ: аспірант кафедры аўтамабіляў НГУЕН НЫОК і прафесар, доктар тэхнічных навук Н. МЯТЛЮК; аспіранты Беларускага політэхнічнага інстытута НГУЕН БА БАК, НГУЕН НЫОК, ХОАНГ КУОК ДО, НГУЕН ВАН Х'ЕН. Фота А. ТАЛОЧКІ.

ПОЧЕМУ ВЫБРАЛИ БАЙКОНУР?

ПЕРЕД ПЕРВЫМ СТАРТОМ В КОСМОС

Четвертого октября 1957 года в Советском Союзе был выведен на орбиту искусственный спутник Земли, положивший начало космической эре. События, связанные с созданием ракеты-носителя и самого спутника, роль в них академика Сергея Королева и его сподвижников сегодня достаточно широко известны. Менее известна история строительства космодрома Байконур, создания сети станций командно-измерительного комплекса. Успешная работа этих служб во многом способствовала и блистательному старту первого спутника, и последующим впечатляющим достижениям советской космонавтики.

Если бы кому-то довелось оказаться на том месте, откуда стартовал первый спутник, но двумя годами раньше этого события, то взору гипотетического путешественника открылась бы полупесчаная, пологинистая чуть всхолмленная равнина с крайне скудной растительностью. Никакого намека на космодром. Лишь редкие поселения да отары овец в степи.

Решение о строительстве космодрома на правительственном уровне было принято в 1955 году. Одновременно была создана комиссия, которая должна была выбрать для него место. Критерием для выбора служили такие соображения. Первое. Идеальное место для космодрома — экватор, так как в этом случае спутник за счет вращения Земли получает наибольшее приращение скорости. Значит, на территории СССР место для космодрома должно располагаться как можно ближе к южному границам. Второе. По трассе полета ракеты-носителя падают на землю ее отработавшие ступени. Значит, нужно найти достаточно длинный ненаселенный коридор. Были и другие соображения, но эти два считались определяющими. Комиссия, разделившись на три подгруппы, выехала для исследования южной части Казахстана и Восточной Сибири, поскольку только здесь можно было подобрать подходящее место и для космодрома, и для безопасного коридора. Для собственно стартовой площадки надо было найти место совершенно определенной конфигурации, с тем чтобы в дальнейшем не потребовался чрезмерно большой объем земляных работ при сооружении газоотводного лотка. При этом приходилось учитывать и опасность прорыва подпочвенных вод. Полностью согласовать

эти противоречивые требования не удалось. И на том месте, которое было выбрано для космодрома, при сооружении стартового комплекса пришлось вынуть более миллиона кубометров грунта. Объем работ оказался сопоставимым со строительством мощной — типа волжских — гидроэлектростанции. Одновременно с сооружением стартовой площадки началось строительство многочисленных служебных зданий космодрома, его жилой зоны. Все это было сделано практически за два года.

По трассе полета спутника надлежало организовать сеть станций слежения для определения орбиты спутника, приема с него радиосигналов. Какой она должна быть, эта сеть? К середине 50-х годов группой советских ученых были разработаны основные принципы и состав командно-измерительного комплекса. Но времени для создания реальной сети оставалось в обрез. Всего за полгода практически по всей территории СССР были размещены наземные измерительные пункты. Часто это были радиотехнические установки, смонтированные в малоприспособленных зданиях, а то и просто на автомобильном шасси. Среди специалистов хорошо известен случай, когда в Сибири на одном из измерительных пунктов вода во время весеннего паводка затопила низенькое одноэтажное здание, и связисты, перетаскивая аппаратуру на чердак, вели работу со спутником с крыши.

При запуске первого и следующих за ним спутников командно-измерительный комплекс решал сравнительно простые задачи: определял траекторию полета и следил по телеметрии за работой основных бортовых систем космических аппаратов. Но очень скоро эти задачи стали усложняться: возникла необходимость активно вмешиваться в работу аппаратов на орбите, менять их траекторию, ориентацию, включать и выключать бортовые системы. По мере того как более многочисленными становились семейства спутников, межпланетных станций, пилотируемых аппаратов, росла и качественно развивалась сеть командно-измерительного комплекса.

Между первым спутником и орбитальной станцией «Салют-7» лежит дистанция огромного размера, но примерно такая же дистанция разделяет и первую «Зарю» — простенькую радиотехническую установку, смонтированную на четырехко-

лесном шасси, и, скажем, уникальную чашу крупнейшего в мире 70-метрового радиотелескопа, установленного в последние годы в Центре дальней космической связи. Не будем смотреть свысока на «Зарю», она сделала свое дело и сейчас по праву стоит на почетном пьедестале рядом со смотровой площадкой, куда собираются специалисты и гости Байконура, чтобы проводить в путь очередной пилотируемый корабль.

Территория СССР обширна, и все же наземные станции могут обеспечивать видимость космического аппарата на околоземной орбите лишь в течение 20—25 минут (а виток длится примерно полтора часа), кроме того, из-за вращения Земли из 16 суточных витков у «Салюта-7», например, 5—6 витков вообще невидимы с территории СССР. Многие ответственные операции — стыковка, включение тормозных двигателейных установок, — по ряду причин удобнее всего начинать над Атлантикой. Все это послужило основанием для того, что одновременно с сетью наземных станций слежения активно развивалась и сеть плавучих станций. Сегодня в нее входят и такие крупные суда, как «Космонавт Юрий Гагарин», «Космонавт Владимир Комаров» и «Академик Сергей Королев» (их водоизмещение от 17,5 до 45 тысяч тонн) и сравнительно небольшие (до 9 тысяч тонн) плавучие радиотелеметрические комплексы типа «Космонавт Павел Беляев». О возможностях флагмана этой флотилии «Космонавт Юрий Гагарин» (среди научных судов это самое крупное в мире) говорят следующие цифры: на судне имеются 96 научных лабораторий, общая площадь кают — 20 тысяч квадратных метров, есть кино и спортивные залы, бассейн, поликлиника. Электростанция судна способна обеспечить электроэнергией город средних размеров.

Почти полторы тысячи «Космосов» — прямых наследников первого спутника — стартовало за годы космической эры, растут и множатся семейства других космических аппаратов. Наверное, неуместно говорить о каком-то «фундаменте» успехов, когда речь идет о космосе. И все же такой фундамент — наземное обеспечение — существует. Без него не было бы достижений в космосе.

МИХАИЛ ЧЕРНЫШОВ,
научный обозреватель АПН.

ТУРИЗМ СЛУЖЫЦЬ МІРУ

«Аміці турз, інкарпарэйтэд». Менавіта гэтыя словы напісаны на візітных картках Ноэля і Тамі Брансфард. На працягу некалькіх дзён яны ездзілі па шэрагу гарадоў нашай краіны, ставячы перад сабой мэту — пашырэнне кантактаў паміж ЗША і СССР.

— Усюды — у Маскве, Алма-Аце, у Мінску, — сказаў Ноэль Х. Брансфард, прэзідэнт фірмы, — нас сустралілі цёпла і гасцінна. Нас цікавіла многае, але перш за ўсё маштабы развіцця балетнага і наогул танцавальнага мастацтва ў вашай краіне. За апошнія гады ў Амерыцы пра яго даведаліся шмат, але, як нам здаецца, паездкі турыстаў даюць магчымасць пашыраць гэтыя веды далей. Вось чаму ў час гутарак з прадстаўнікамі «Інтурыста» мы нязменна падкрэслівалі гэтую думку.

— Але гэта яшчэ не ўсё, — дадае Т. Брансфард, віцэ-прэзідэнт фірмы. — За час нашага знаходжання, у прыватнасці ў Мінску, мы ўбачылі і даведаліся шмат цікавага. Цудоўны ваш горад, яго старыя і новыя пабудовы. Колькі тут магчымасцей для маладых людзей — для развіцця фізкультуры і спорту, мастацтва. Колькі тут школ і дзіцячых садоў. А парк імя Максіма Горкага! Гэта сапраўдны чароўны свет для дзяцей. Вы ведаеце, я б не пярэчыла, каб пад маімі вокнамі таксама радасна гучалі галасы дзяўчынак і хлопчукоў, захопленых сваімі дзіцячымі гульнямі, захопленых сваім непаўторным рамантычным жыццём.

— Так, — працягвае размову Ноэль Брансфард, — тое, што мы даведаліся і ўбачылі, дае нам падставу сцвярджаць, што наведанне Мінска будзе карысным для нашых суайчынікаў, тут жа іх сустрэнуць добразычлівыя, цікавыя людзі, яны ўбачыць прыгожы горад, дзе пануе атмасфера чалавечнасці і дачбыні. Мінск — гэта не толькі горад вялікі па сваіх маштабах, але і горад, вялікі сваёй гісторыяй, сваім мінулым і сваім сучасным.

III. МІЁРЫ СВЯТКУЮЦЬ ЮБІЛЕЙ

Працягвалася свята ў гарадскім парку на паўвостраве. Тут праходзіў кірмаш, на якім прапаноўвалі свае вырабы народныя ўмельцы, праводзілася многа вясёлых атракцыёнаў. Жадаючыя маглі ўдзельнічаць у сельскагаспадарчай латарэі, дзе можна было выйграць курыцу, парася і нават бычка, ці паспытаць шчасця ў незвычайнай рыбалцы, вылавіць кошыкам рыбу з чана. А ў розных канцах горада давалі канцэрты артысты і ўдзельнікі мастацкай самадзейнасці. Закончылася свята вясёлым карнавалам. А калі на горад апусцілася ноч, воды возера асвятлілі вясёлыя рознакаляровыя агні вялікага святочнага феерверка.

Варта адзначыць: у тым, што міёрцы і іх госці на доўга запомняць свята, немалая заслуга студэнтаў і выкладчыкаў Мінскага інстытута культуры, якія прынялі самы актыўны ўдзел у пастаноўцы і правядзенні святочных мерапрыемстваў, і ў прыватнасці, галоўнага рэжысёра ўрачыстасцей, выкладчыка гэтага інстытута Пятра Гуда. Вось ужо некалькі гадоў калектыў інстытута шэфствуе над Міёрскім раёнам. Студэнты дапамагаюць працаўнікам калгасаў і саўгасаў у правядзенні сельскагаспадарчых работ, арганізуюць для мясцовых жыхароў розныя культурныя мерапрыемствы. А моладзь раёна ахвотна ідзе вучыцца ў інстытут культуры. Многія затым вяртаюцца ў родныя мясціны, каб зрабіць жыццё зямлякоў больш цікавым і змястоўным.

Рыгор ФАМЕНКА.

НА ЗДЫМКАХ: так праходзіла свята ў гарадскім парку.

Фота С. КРЫЦКАГА.

НЕЗВЫЧАЙНАЕ Ў БУДЗЁННЫМ

Гумар

Маленькім мастакам, якія жывуць у раёне вуліцы Каліноўскага ў Мінску, вельмі зручна: дзіцячая студыя выяўленчага мастацтва знаходзіцца зусім побач. Яна займае адну з кватэр звычайнага жылога дома. Толькі сама студыя — асабліва.

Сярод усіх гурткоў, студый выяўленчага мастацтва горада, што працуюць па месцы жыхарства, яна адзіная — носіць ганаровае званне народнай. Цяпер тут займаецца больш як 50 хлопчыкаў і дзяўчынак самых розных узростаў: ад малышоў-дашкольнікаў да старшакласнікаў.

Народная студыя выяўленчага мастацтва пры жыллёва-эксплуатацыйнай службе № 22 Першамайскага раёна сталіцы — нязменны ўдзельнік амаль усіх мастацкіх дзіцячых выставак не толькі ў горадзе, але і ў рэспубліцы. А колькі дыпламаў, узнагарод атрымала!

Студыя створана на гра-

мадскіх пачатках. Кіруе ёю Васіль Саўчанка, галоўны мастак выдавецтва «Навука і тэхніка».

А пачалося ўсё 18 гадоў назад... Тады яшчэ зусім малады мастак Саўчанка вырашыў стварыць у сваім двары мастацкі гурток для падлеткаў. Васіль Васільевіч прымаў усіх, хто жадаў тут займацца. І стаў гурток для дзяцей школай развіцця пачуццяў, далучэння да мастацтва. Васіль жа Васільевіч — не толькі настаўнік, але і самы першы, самы лепшы сябар. З ім не проста цікава. Яго дабрата, цеплыня прыцягваюць дзяцей, як магніт.

Заканчваюцца заняткі ў студыі, а дзеці не спяшаюцца дадому, адцягваюць час, усё яшчэ нешта дарабляюць...

— Ці ведаеце, — гаворыць Саўчанка, — сам я ўжо даўно пераехаў на іншую кватэру — але ўсё роўна амаль кожны вечар спяшаюся сюды. А пра выхадныя і

гаварыць няма чаго... Без дзяцей, іх малюнкаў, іх «сур'ёзных» клопатаў, іх праблем не ўяўляю сябе... А самая галоўная ўзнагарода, калі былі вучні прыводзяць да мяне сваіх дзяцей.

Дзесяткі выпускнікоў студыі сталі архітэктарамі, мастакамі, дызайнерамі, мастацтвазнаўцамі. Але не выхаванне прафесіяналаў тут галоўная мэта. Самае важнае — прывіць дзецам любоў да мастацтва, навучыць іх бачыць незвычайнае ў будзённым.

З кожным годам у рэспубліцы ўсё больш увагі ўдзяляецца рабоце з дзецьмі і падлеткамі. У Мінску толькі ў мастацкіх гуртках займаецца каля шасці тысяч чалавек. А ўсяго дзіцячыя секцыі, клубы, студыі па месцы жыхарства наведвае больш за шэсцьдзесят чатыры тысячы хлопчыкаў і дзяўчынак.

Н. МЯЦЕЛЬСКАЯ.

СПОРТ

НА ЧЭМПІЯНАЦЕ СВЕТУ па барацьбе самба, які завяшыўся ў Кіеве, найбольшую колькасць вышэйшых узнагарод заваявалі савецкія спартсмены. Сярод пераможцаў — мінчанін Міхаіл Баранаў.

У ШВЕЙЦАРЫІ адбыўся паўторны матч Кубка еўрапейскіх чэмпіёнаў паміж «Грасхоперсам» і мінскім «Дынама».

Гульня закончылася ўнічыю — 2:2. Галы ў мінчан забілі Віктар Сокал і Георгій Кандрацьеў.

Па суме дзвюх сустрэч беларускія футбалісты выйшлі ў адну восьмую фіналу.

ГАНДБАЛІСТЫ мінскага СКА паспяхова стартвалі ў першынстве краіны.

Пасля трох тураў на іх рахунку перамогі над маскоўскім клубам СК «Кунцава» — 25:22, аднаклубнікамі Львова — 31:17 і нічыя са студэнтамі Маскоўскага авіяцыйнага інстытута — 25:25.

У КАНУНАСЕ прайшоў IX Усесаюзны фестываль спартыўных фільмаў.

Залаты медаль на ім атрымала стужка беларускага рэжысёра В. Цеслока «У атацы ўся каманда».

УЛАДАЛЬНІЦАІ Кубка Савецкага Саюза па рускіх і міжнародных шашках стала каманда РСФСР — 45 ачкоў.

Усяго два ачкі прайгралі пераможцам шашысты Украіны і Беларусі, якія занялі адпаведна другое і трэцяе месцы.

Адзін з лепшых вынікаў на сваёй дошцы паказала чэмпіёнка свету мінчанка Алена Альтшуль.

НА ТАШКЕНЦКІМ Цэнтральным стадыёне прайшлі ўсесаюзныя юнацкія спаборніцтвы лёгкаатлетаў на прыз газеты «Советский спорт».

Сярод пераможцаў значацца і імёны беларускіх спартсменаў магіляўчанкі Л. Окала-Кулак, мінчанкі А. Аскірка, віцебчаніна В. Пятрова і іншых.

ТРАДЫЦЫЙНЫ ўсесаюзны лёгкаатлетчны прабег Пушкін — Ленінград адзначыў сваё 60-годдзе.

Ад Беларусі сёлета ў ім удзельнічалі спартсмены з Гродна. Найбольшага поспеху дамаглася рабочая абуткавага аб'яднання «Нёман» Вера Гаўраніна, якая заняла трэцяе месца на дыстанцыі 15 кіламетраў.

ЧЭМПІЯНАТ Еўропы па валеяболу завяршыўся ў ГДР.

Мужчынская каманда СССР заваявала на ім залаты медаль. У жанчын «золата» ў зборнай ГДР, а сярэбраныя ўзнагароды дасталіся камандзе Савецкага Саюза, за якую выступала і мінчанка Т. Мыш'якова.

ПАДАРУНАК АД... КАЧКІ

Жыхарка Заходняга мікрараёна Гомеля Г. Барыцкая рыхталася адзначыць свой дзень нараджэння. Як звычайна бывае ў такіх выпадках, выпякала, варыла для гасцей розныя смачныя стравы. Вырасыла падсмажыць і качку, якую толькі што купіла ў магазіне. Гаспадыня стала аддзяляць і разбіраць вантробы. І вось дзіва — у страўніку яна знайшла залаты пярсцёнак!

Так качка павіншавала імянінніцу...

РЕДАКЦЫЙНАЯ КАЛЕГІЯ

НАШ АДРАС:

МІНСК-ГСП, ЛЕНІНСКІ ПРАСПЕКТ, 44.
ТЭЛЕФОНЫ: 33-01-97, 33-02-80, 33-03-15, 33-16-56, 33-07-82.

Ордэна Працоўнага Чырвонага Сцяга друкарня выдавецтва ЦК КП Беларусі.
Зак. 1668